

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९/०७० सालको निर्णय नं.२०३
पुनरावेदन मुद्दा नं. ०७४-RB-०१४९
मुद्दा:- अन्तशुल्क (०७१/०७२)

न्यु शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योग सैंबु ललितपुर (स्थाई लेखा नं.३०१३६०९१९) } पुनरावेदक
को प्रोपाईटर सुक्रिता न्यौपाने (पोखरेल).....१ }

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व कार्यतालय, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी
आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाडौं.....१ }

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर अधिकृत चण्डी प्रसाद घिमिरे
शुरु निर्णय मिति : २०७३।०४।२३

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री तारादेव जोशी
प्रत्यर्थीको तर्फबाट : विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री बिकास बन्जारा

करदाता न्यु शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योगको आयकर (आ.व. ०७१/०७२) का सम्बन्धमा
आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०७३/०४/२३ मा भएको अन्तशुल्क
निर्धारणको निर्णय उपर प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि आन्तरिक राजस्व विभागमा मिति

२०७३/६/११ मा निवेदन दिएकोमा अन्तशुल्क ऐन, २०५८ दफा १९(४) बमोजिमको समयभित्र निर्णय हुन नसकेको भनि आन्तरिक राजस्व विभागलाई सूचना दिई सो उपर अन्तशुल्क ऐन, २०५८ को दफा १९ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(१) बमोजिम करदाताको तर्फबाट दर्ता हुन आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ।

मुद्दाको तथ्य

१. करदाता न्यु शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योगको कर परीक्षणको सिलसिलामा आ.व. २०७१/०७२ को कारोवारको पूर्ण कर परीक्षण गरी मिति २०७३।०३।२८ मा स्वीकृत कर लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अनुसार करदाताले नपाउने जर्ती दावी गरी अन्तःशुल्क रकम कम देखाएकोले मिति २०७३।०३।२९ मा अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा १०घ. अनुसार रु.८,१७,२२३।- अन्तःशुल्क निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएको भनी १५ दिनको म्याद दिई प्रारम्भिक अन्तःशुल्क निर्धारण गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट करदाताको नाउँमा आदेश जारी गरिएको।
२. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३।०३।२९ मा जारी भएको आदेश करदाताले मिति २०७३/०४।०५ मा बुझी लिई सोको लिखित जवाफ मिति २०७३/०४।१६ मा पेश गरेको।
३. करदाता न्यु शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योगले लिखित जवाफ पेश गर्दा कुनै पनि वस्तु उत्पादन गर्दा प्रयोग गरिने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थबाट मालवस्तु उत्पादन हुँदा सो बाराबरको शतप्रतिशत रिकभर हुन नसक्ने, उत्पादनको क्रममा सामानहरु टुटफुट, लिकेज तथा वेष्टेज हुने गर्दछ। उद्योगबाट सुर्ती उत्पादनको क्रममा १-१.५% मात्रै जर्ती खर्च भएको र यो खर्च उत्पादनको क्रममा वास्तविक रूपमा भएको तथा उद्योगले अन्तःशुल्क छली गर्ने नियतबाट कुनै काम नगरेकोले जर्ती मिनाहा पाउनु पर्ने भन्ने समेतको लिखित जवाफ पेश गरेको भएतापनि करदाताबाट लिखित जवाफ पेश गर्दाको क्रममा जर्ती मिनाहा भएको कुनै प्रमाण तथा जर्ती सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त निकायबाट प्रमाणित कुनै कागजात पेश गर्न नसकेको लगायतका कारणबाट मिति २०७३।३।२९ मा जारी गरिएको प्रारम्भिक अन्तःशुल्क निर्धारण आदेशमा उल्लेख भए अनुसार अन्तःशुल्क रकम रु.३,८२,८०५।५०, जरिवाना रु. रु.३,८२,८०५।५०, र विलम्ब शुल्क रु.५१,६१२।- गरी जम्मा रु.८,१७,२२३।- अन्तःशुल्क निर्धारण गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३।४।२३ मा भएको निर्णय।

४. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३/०४/२३ मा जारी भएको आ.व. २०७१/०७२ को अन्तःशुल्क निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता न्यू शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योगले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३।०६।११ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेको ।
५. आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुरले मिति २०७३/०४/२३ मा जारी गरेको आ.व. २०७१/०७२ को अन्तःशुल्क निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझाई करदाता न्यू शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योगले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३।०६।११ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा निवेदन पेश गरेकोमा अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा १९(४) बमोजिम ६० दिनभित्र निर्णय गरि सक्नुपर्नेमा सो नभएको कारणबाट ऐ.ऐनको दफा १६(६) बमोजिम आन्तरिक राजस्व विभागलाई जानकारी दिई म्यादभित्रै करदाताले मिति २०७५।०१।२५ मा यस राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दर्ता गरेको ।
६. करदाताले पेश गरेको पुनरावेदन पत्रमा तैयारी मालवस्तु उत्पादन गर्दा खपत हुने कच्चा पदार्थ तथा सहायक कच्चा पदार्थहरू उत्पादनको क्रममा टुटफुट हुने र ढुवानीको समयमा गरिने लोड अनलोडको क्रममा वेस्टेज हुन गई तौल घट्ने कारणबाट कुल कच्चा पदार्थ एवं सहायक कच्चा पदार्थको शत प्रतिशत उत्पादन हुन सक्दैन। कम्पनीबाट सुर्ती उत्पादनको क्रममा १-१.५ प्रतिशत जर्तीको रूपमा खर्च हुन जान्छ। उत्पादनको समयमा सुर्ती धुलो भई नोक्सानी हुने, सो धुलो सडेर जाने र सुर्ती भारतबाट ल्याउँदा बाटोमा पटक-पटक लोड अनलोडको क्रममा तौल घट्न जाने तथा सुक्ने समेतका कारण जर्तीको रूपमा खर्च हुन जान्छ। करदाताले नपाउने जर्ती दावी गरी अन्तःशुल्कको रकम कम देखाएको छैन। प्रत्यर्थी आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट जर्ती वापतको धुलो सुर्ती ९४३.४२ के.जी. दावी गरेको भन्ने व्यहोरामा सत्यता छैन, करदाताबाट ६९२.२८ के.जी. धुलो सुर्ती र ३५.३४ के.जी. सुपारी जर्ती दावी गरिएको छ। यसरी करदाता उद्योगले उत्पादनको सिलसिलामा भएको लेखा वासलातबाट प्रमाणित जर्ती मिनाहाको लागि माग गरेकोमा सो वास्तविक जर्ती मिनाहा नगरी उत्पादनको क्रममा करदाताले नपाउने जर्ती दावी गरी वास्तविक हुनुपर्ने भन्दा घटी उत्पादन देखाई विक्री समेत कम देखाएको भन्ने काल्पनिक आधार लिई आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट भएको अन्तःशुल्क निर्धारण आदेश अन्यायपूर्ण भएको र उक्त आदेश अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को कानूनी व्यवस्था विपरित भएको हुंदा बदर गरि पाँउ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिएको देखियो ।
७. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफल प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकील कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई

नियमानुसार गर्नु भनी मिति २०७५।०७।१२ मा यस न्यायाधिकरणबाट भएको आदेश।

८. यसमा अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ को नियम १४क. मा उल्लेख भए बमोजिम चुरोट र विडीको उत्पादनको प्रतिलब्धी दर तोकिएको छ वा छैन? तोकिएको छ भने सो को विवरण र नतोकिएको भए सोही व्यहोराको विवरण आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरलाई यथाशिघ्र पठाउनु भनी पत्राचार गरी आएपछि नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७५।०९।१६ मा भएको आदेश।
९. अन्तःशुल्क नियमावली, २०५९ को नियम १४क. मा उल्लेख भए बमोजिम चुरोट र विडीको उत्पादनको प्रतिलब्धी दर हालसम्म नतोकिएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ भन्ने आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरको मिति २०६७।०९।२८ को पत्र।

ठहर खण्ड

१०. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री तारादेव जोशीले सुर्तीको हकमा के कति प्रतिशत जर्ती (**Unseen Loss**) हुने भन्ने कुरा कानूनी रूपमा प्रष्ट नभएको, कर निर्धारणको क्रममा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट उद्योगले वास्तविक उत्पादनभन्दा घटी उत्पादन देखाएको भन्ने काल्पनिक आधार लिएको, के कति मालवस्तु उत्पादन गर्नुपर्ने भनी स्पष्ट किटान नगरिएको लगायतका कारणबाट सुरु निर्णय त्रुटिपूर्ण रहेकोले सो बदर गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकील कार्यालयका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री विकास बन्जाराले करदाताले १-१.५% जर्ती **Unseen Loss** भएको कारण उत्पन्न भएको भन्ने दावी लिएको तर सो लाई पुष्टि गर्ने प्रमाणित कागजात पेश गर्न नसकेकोले शुरु कार्यालयबाट भएको अन्तःशुल्क निर्धारणको आदेश कानूनसम्मत नै रहेकोले सो निर्णय सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
११. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको अन्तःशुल्क निर्धारणको आदेश मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।

१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा करदाताले लिएको एकमात्र पुनरावेदन जिकिर आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट भएको अन्तःशुल्क निर्धारणको क्रममा नपाउने जर्ती दावी गरी घटी उत्पादन देखाएको कारणबाट थप अन्तःशुल्क, जरिवाना तथा विलम्ब शुल्क समेत दाखिला गर्ने गरी भएको निर्णय त्रुटिपूर्ण रहेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। आधुनिक लेखा प्रणाली अन्तर्गत नेपाल सरकारले तोकेको तरिकामा खाता वही बिल भौचर रसिद राखी नेपाल सरकारद्वारा स्वीकृत लेखा परीक्षकबाट लेखा परीक्षण गराई सो को आधारमा स्वयंकर निर्धारण गरेको अवस्थामा लेखा वासलातले देखाएको भन्दा बढी उत्पादन भएको नदेखिएको तथा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अनुसार स्टक मिली रहेको आधारमा प्रतिलब्धी किटानी गरी यति नै हुनुपर्दछ भन्ने व्यहोरा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट हुनु कानूनसम्मत नभएकोले सो बदर हुनुपर्दछ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिर रहेको देखिन्छ।
१३. आन्तरिक राजस्व कार्यालयको सक्कल मिसिल हेर्दा करदाताले आर्थिक वर्ष २०७१/०७२ मा ६३,७६५ के.जी. कच्चा सुर्ती खपत गरी ८२,९५४ के.जी. तयारी खैनी तथा १५,६५० के.जी. चुनावाला सुर्ती गरी जम्मा ९८,६०४ के.जी. तयारी सुर्ती उत्पादन गरेको र २,३६८ के.जी. सुपारी खपत गरी ३,९७५ के.जी. गुट्खा उत्पादन गरेकोमा उत्पादनको क्रममा ९४३.४२ के.जी. धुलो सुर्ती र ३५.३४ के.जी. सुपारी जर्ती दावी गरेको तथ्यमा विवाद देखिएन। करदाता आफैले मिति २०७३।०३।२६ मा आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पेश गरेको उत्पादन रेसियो मा ६२,२२८ के.जी. धुलो सुर्तीबाट ९९,५६४ के.जी. तयारी सुर्ती उत्पादन हुने भनी उल्लेख गरेको देखिन आयो। अन्तःशुल्क लाग्ने सुर्ती तथा गुट्खा उत्पादनको हकमा हालसम्म उत्पादन प्रतिलब्धी दर नतोकिएको भन्ने मिसिल संलग्न आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरको मिति २०७६।०९।२८ को च.नं.४०३७ को पत्रबाट स्पष्ट देखिएको छ। यसबाट यो आर्थिक वर्षमा करदाताले आफैले पेश गरेको उत्पादन रेसियो भन्दा कम मात्र उत्पादन गरेको तथ्य स्थापित हुन आएको छ। पुनरावेदक करदाताले आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर समक्ष पेश गरेको लिखित जवाफमा मालवस्तुको उत्पादनको लागि कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थ आवश्यक पर्दछ र उत्पादनको क्रममा सामानहरू टुटफुट हुने, ढुवानीको क्रममा कतिपय सामानहरू लिकेज भई क्षति हुन जाने कारणबाट कच्चा पदार्थको रिकभरी दर शत प्रतिशत हुँदैन भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। जवाफकै क्रममा करदाताले उद्योगबाट सुर्ती उत्पादनको क्रममा १-१.५% मात्रै जर्ती खर्च भएको र यो खर्च उत्पादनको क्रममा वास्तविक रूपमा भएकोले उक्त जर्ती मिनाहा पाउनु पर्ने साथै करदाताले अन्तःशुल्क छली गर्ने काम नगरी स्वयं निष्काशन प्रणालीमा दाखिला गरेको अन्तःशुल्कलाई मान्यता दिनु पर्ने भन्ने व्यहोरा समेत

उल्लेख गरेको देखिन्छ। अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा १०च. को उपदफा (३) बमोजिम चुरोट र विडीको उत्पादनको प्रतिलब्धी दरनै नतोकेको स्थितिमा १-१.५% जर्ती खर्च हुन्छ भनी ९४३.४२ के.जी. धुलो सुर्ती र ३५.३४ के.जी. सुपारी जर्ती दावी गरेको करदाताको जिकिर कानूनमा आधारित देखिन आएन। करदाताले पेश गरेको लिखित जवाफको व्यहोरालाई पुष्टि गर्नका लागि कर कार्यालय समक्ष आवश्यक कागजात पेश गर्नुपर्ने हुन्छ। कानूनले निर्दिष्ट गरेको व्यवस्था बमोजिम मागदावी गर्नका लागि सोही बमोजिमको प्रक्रियालाई अवलम्बन गर्नुपर्ने हुन्छ तर करदाताले आफूले उत्पादन गरेको मालबस्तुमा उत्पन्न भएको जर्तीको परिमाण, सो जर्ती मिनाहा गर्नका लागि कानून बमोजिम अपनाउनु पर्ने प्रक्रिया, जर्ती मिनाहा भएको कुनै प्रमाण तथा जर्ती सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त निकायबाट प्रमाणित कागजात पेश गरेको देखिदैन। यसरी करदाताले उत्पादनको क्रममा भएको भनी नपाउने जर्ती दावी गरी वास्तविक हुनुपर्ने भन्दा घटी उत्पादन देखाई अन्तःशुल्कको दायित्व कम गरेको स्पष्ट देखियो। अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को दफा १०घ. को खण्ड (छ) मा अन्तःशुल्कको रकम कम देखाएको वा ठीक नभएको भन्ने विश्वास गर्नु पर्ने आधार भएमा कर अधिकृतले अन्तःशुल्क निर्धारण गर्न सक्ने नै देखियो। यस्तो अवस्थामा करदाताको हकमा अन्तःशुल्क रकम रु.३,८२,८०५।५०, जरिवाना रु.३,८२,८०५।५०, र विलम्ब शुल्क रु.५१,६१२।- गरी जम्मा रु.८,१७,२२३।- अन्तःशुल्क निर्धारण गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३।४।२३ मा भएको निर्णय कानूनसम्मत रहेको देखिन्छ।

१४. तसर्थ माथि उल्लेखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट करदाता न्यू शुभलक्ष्मी सुर्ती उद्योग (स्थायी लेखा नं ३०१३६०९१९) को आ.व. २०७१।०७२ को आन्तरिक राजस्व कार्यालय ललितपुरबाट अन्तःशुल्क निर्धारण गरी मिति २०७३।०४।२३ मा भएको आदेश मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।

४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: प्रमोद रिजाल

कम्प्युटर अपरेटर: चन्द्र बहादुर नेपाली

ईति सम्बत् २०७९ साल फागुन २१ गते रोज १ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

प्रमाणिकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप